

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—
celoletno: Din. 100.—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VI.

Dunaj, 7. aprila 1926.

Št. 14.

Naše pritožbe.

Kakor smo že omenili, je Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem predložilo pritožbeni komisiji naše pritožbe, ki jih priobčujemo radi važnosti in zanimivosti. Opirajo se pritožbe na tozadevne razsodbe in navodila pristojnih oblasti, oz. verodostojnih oseb, ker nas ta način reši vsakega sumničenja in nam jasno pokaže, da se gode krivice sistematično na pristojnih oblastih, ki bi morale biti za vse enake. V slučajih, kjer se že z zakoni ne more uveljaviti nam nasprotno stališče radi očitnosti pregreška, pa pridejo v pomoč bojne organizacije, ki rešujejo s terorjem po svojem.

Vprašanje uporabe slovenskega jezika.

Kljub temu, da je po postavi iz leta 1920, državni jezik nemški, bi morale uživati manjšine po zakonu enakopravnost v šoli, uradu in javnem življenju, kar še posebej zahteva član 66 št. žermenske mirovne pogodbe. Nemškim državljanom bi se morale pustiti olajšave pri uporabi njihovega jezika pri sodnih in v besedi in pisavi, v čem pa te olajšave obstoje, to si tolmači vsaka oblast po svoje. Navadno se razsodi v prid državnega jezika in tako je slovenski jezik iztrebljen celo tam, kjer se je do sedaj ohranil.

1. Pri upravnih oblastih se slovenski jezik ne uporablja, kakor se razvidi iz sledečih razsodb:

a) Deželna vlada je zavrnila slovensko poročilo Zveze koroških zadrug v Celovcu s pripombo, da se z upravno oblastjo občuje samo nemški.

b) Politične oblasti prve inštanice ne rešujejo slovenskih vlog. Okrajno glavarstvo Beljak je pisalo 1. februarja 1924 župnim uradom svojega glavarstva: Dvojezični župni pečati se ne smejo več uporabljati. Kjer je nabava novih pečatov združena z znatnimi stroški, se

slovensko besedilo izreže. Besedilo mora biti izključno nemško. Izvlečki iz krstnih, poročnih in mrliških matrik se morajo dajati uradom in strankam v nemškem jeziku. Oznacba predstavljeno mora odpasti. Vsa krajevna imena se morajo pisati nemško (n. pr. Dragošchichach za Dragožiče) in ravno tako krstna imena. Družinska imena se morajo tako pisati kot so navedena v krstni matriki.

V krstnih, poročnih in mrliških knjigah se mora slovenski tisk prečrtati ali prelepiti in nadomestiti z nemško prestavo.

Isto naredbo je izdalo tudi okr. glavarstvo Celovec. Okr. glavarstvo Velikovec prepoveduje župnim uradom, se posluževati v pismenem občevarju drugega jezika kot nemškega, drugih tiskovin, pečatov, ovitkov, napisov kakor nemških. Prestopki se kaznujejo po § 11 ces. odredbe iz leta 1854 (R.-G.-Bl. 96).

c) Davčni uradi. Izkaz posojilnice Marija na Zili se je vrnil s pripombo, da se spiše nemška, ker je državni jezik nemški. Davčni urad Borovlje je vrnil slovenske spise posojilnice v Glinjah in naročil, da se v teku 8 dneh predložijo v nemškem jeziku, drugače se kaznuje z denarno globo 50 Š.

Pristojbinski urad je zahteval isto od zadrug, akoravno je njih upravni jezik slovenski in po § 35 niso primorane, predlagati prestave. Finančna direkcija je zavrnila tozadevni rekurz s pripombo, da je državni jezik nemški in da so olajšave, predvidene v mirovni pogodbi, le za one, ki niso zmožni nemškega jezika.

Ravnotako so vsi oklici upravnih oblasti izključno nemški.

2. Avtonomne oblasti. V tistih občinah glasovalne cone A, ki so imele slovenski uradni jezik, se je uvedel po plebiscitu po upoštevanih nemških garantih nemški jezik. Vsak poizkus, zopet uveljaviti slovenski jezik, se izjalovi na zadržanju upravnih oblasti.

Jasno je, da izločijo avtonomne korporacije, v katerih imajo Nemci in Nemcem prijazni

Slovenci (nemčurji) večino, slovenski jezik iz urada. Veliko občin je moralo odstraniti slovenske napise pod asistenco orožnikov in oklici v slovenskem jeziku se opuščajo kljub temu, da jih večina v nemškem jeziku ne razume. Uporaba slovenskega jezika v občini je odvisna od občinskega sklepa, potrebuje pa potrdila s strani deželne vlade.

a) Sodnije. Ako odklanjajo upravne oblasti slovenski jezik z ozirom na nemški državni jezik, bi morale sodnije po mirovni pogodbi upoštevati tudi manjšinski jezik. Da tega ne storijo, je razvidno iz dejstva, da je deželno sodišče zavrnilo slov. poročilo bekštanske hranilnice in v drugem slučaju zahtevalo potrjeno nemško prestavo. Na pritožbo pa je tudi nadsodišče potrdilo sklep deželnega sodišča. Sodišče sicer ne zahteva izključno nemške spise, ampak zahteva potrjeno nemško prestavo slov. vloge, katero smatra nadsodišče v svoji razsodbi za olajšavo. Za slov. zadruga pa pomenijo te prestave znatno zadržanje v poslovanju in povečanje stroškov. Ako se še navede, da se pred sodnijo celo priče zaslišavajo potom tolmačev, tako pomeni to popolno ukinjenje slovenskega jezika pri sodnijah.

Slovenski napisi so vsi izginili in v privatnem življenju je se radi uporabe slovenskega jezika, zlasti od strani inteligence, godijo še vedno krivice: napadi, zlasti na železnica in v javnih lokalih so še vedno na dnevnem redu.

Politične oblasti stremijo za tem, da izrinejo slovenski jezik iz urada in cerkve. Krive so temu nejasne postavne določbe, ki dopuščajo nižjim instancam reševanje tozadevnih pritožb po svojem prepričanju in izdajajo v to svrhu za stranke neobvezna navodila na podrejene urade. Tako je izdalo okr. glavarstvo Velikovec na orožniške postaje zaupen odlok, po katerem se naj gostilničarjem, trgovcem itd. zapove, da odstranijo slovenske napise, in potem se je izjavljalo, da se je to prosto-

PODLISTEK

Reberški Ožbej:

Zadnji vitez Reberčan.

Zgodovinska povest.
(Nadaljevanje.)

„Sedaj pa malo okrepčila,“ meni pater Anzelm, „danes opustimo pouk v čitanju in pisanju in bodimo veseli.“

Črni Hanej je prinesel ljubljeno jed patra Anzelma, ki je medtem natočil rujnega vinca v kozarce. „Bog živi zaročenca,“ vzklikne veselo in trčili so, pili in si stiskali roke ter gledali drug drugega polni sreče v oči. Kramljali so še delj časa o tem in onem. Določilo se je vse, da reši Manfred Manico, ako bi jo hoteli prisiliti v zakon z Reberčanom. Črni Hanej bo o vsem poročal, če je treba nujne pomoči.

Solnce se je že nagnilo proti zapadu. Trčili so še enkrat. Zaročenca sta se poslovila srčno od ljubeznivega starčka. Ginjen je jima stisnil roke, ju še enkrat blagoslovil in gledal za njima, ko sta odhajala proti Bilšanju. Črni Hanej je šel že naprej, da opozori zaročenca, ako bi pretela kaka nevarnost.

Živahno sta se pomenkovala, da niti nista zapazila, da sta že prišla do gozda, od koder ni več daleč v Bilšani.

„Ločiti se morava, dragi Manfred,“ opozori Manica, „lahko naju kdo vidi.“

„Teško te zapustim,“ odvrne Manfred in stisne Manici še bolj trdno roko.

„Neka slutnja mi pravi, da je zadnjikrat, da sva srečna; bilo mi je, ko sem stala danes ob grobu matere, kakor bi me vabila, da se ji pridružim.“

„Pusti temne slutnje,“ pomiruje jo Manfred, „kar nam je usojeno, to se zgodi, zana-prej pa upaiva.“

„Manfred, hodi srečno in vedi, da sem tvoja do zadnjega diha, s teboj bom združena, če ne v življenju, pa v grobu.“

In v hipni bolesti se je oklenila Manfreda, ga poljubila, pogledala ga še enkrat s svojimi lepimi očmi, mu stisnila roko in odšla proti gozdu, kjer jo je že čakal Hanej.

„Z Bogom, Manica, na svidenje,“ zaklical je Manfred, ki mu je bilo, kakor bi sanjal. Še enkrat mu je zamahnila z roko in izginila je v gozdu.

Solnce se je nagnilo k zatonu, vladal je nebeški mir, po travniku so cvetele rožice in razširjale tako prijeten duh, drobni ptički v grmovju in na visokih vejah so žvrgoleli svojo večerno pesem tako ganljivo in srčno, da je človek obstal in si želel, da bi bilo vedno tako. Iz Galicije je zadonel večerni zvon in vabil ljudi k molitvi.

Bilo je tako svečano, tako lepo, radostno, tako oživljajoče!

In tam sta vzela slovo dva zaročenca — podoba spomladi — občutila sta v trenutku

vso srečo, smehljalo se jima je jasno nebo vsele bodočnosti, a vendar nista čutila, da so se zbirali za gorami črni oblaki, iz katerih švigne strela in uniči vse upe, hrepenenje in srečo.

Čeprav je Hanej oprezno gledal na vse strani, pa vendar ni opazil za grmovjem dvoje svetlih oči, ki so gledale strupeno, ko sta jemala Manfred in Manica slovo.

Bila je Juta.

Sumljiva se ji je zdela Maničina sprememba in neka notranja razburjenost pred odhodom, ki ljubosumni Juti ni ušla. Manica je tudi izostala dalje kot navadno. Šla je tedaj gledat, odkod pride. Došla je ravno do roka gozda, kjer opazi oba zaročenca. Hitro se skrije za grm in tako je priča celega prizora.

„Ha, tako tedaj, ti nedolžna golobičina,“ vikne Juta, „to je tedaj bil povod za obisk v Apačah.“ Stisnila je v strašni jezi pesti proti Manici, ki je ravno došla Haneja.

„Ne bo Manfred tvoj, to ti prisežem, če pa ne, pa gorje tebi, smrt je tvoja in moja.“ In divje so ji zažarele oči, zaškripala je z zobmi in se grizla v ustnice, da se je prikazala kri.

„Da tvojo srčno kri bom pila, Manfred,“ zagrozi Juta za odhajajočim vitežom, „če me odkloniš, uničim te.“

Previdno je stopala za Manico in Hanej, pri ugodni priliki pa napravila ovinek, požurila korake in tako prišla neopažena pred Manico v grad. Podala se je ž njo kmalu k po-

voljno izvršilo. Takšno naziranje škoduje pravicam manjšine in se tudi ne more trditi, da bi odgovarjalo postavnim določbam.

Mlekarstvo v Avstriji.

Avstrijski gospodar je podoben bolniku, ki na nobeni strani ne more mirno zaspati: Ko leži na desni, ga boli, ko se vleže na levo, ni nič boljše. Pred 50 leti smo mirno orali in sejali ter prodajali žito, deteljno seme, govejo živino, konje, vsega nekaj in smo shajali.

Pozneje, kakih 30 let sem, se pravi: Pusti polje in redi živino, in živina naj se redi na težo, čim težje, temveč se izkupi. Danes slišimo, da tudi z živinorejo nič ni, prestaviti se je treba na mlekarstvo. Vse to je znamenje, da z dohodki pač ne shajamo in iščemo naprej izhoda, ki ga pa ne najdemo; kakor ptiček v kletki sili tu in tam pri kaki špranji ven, danes in jutri in čez leto, a izhoda ne najde. Res je, da nese mlekarstvo več nego polje. Veščaki so izračunali, da se more pridelati iz hektarja polja z mesom 200—300 Š, z žitom 400—500 Š, s krompirjem ali mlekom 600—800 Š na leto. Zato pravijo: preidimo na mlekarstvo!

Zanimivo je pogledati, kaj se danes v mlekarstvu pridelava.

Mlekarški izdelek Avstrije je danes vreden približno eno milijardo šilingov, to je 30% več kot je vredno žito, ki ga pridelamo in 300 milij. Š več kakor dohodki državne železnice. L. 1924 se je uvozilo več kakor izvozilo 43 milij. litrov mleka, 17.400 met masla, 40.000 met sira in 2 milij. litrov zgoščenega mleka (kondens) v skupni vrednosti 40 milijonov Š. Ta množina odgovarja 140 milij. litrom mleka; toliko bi se moralo več mleka pridelati, pa bi to potrebo krili sami. Da se to doseže, treba je ljudem mlekarške izobrazbe. Inozemski veščaki opozarjajo na nedostatek, da Dunaj uvaža maslo iz Holanske in Danske, sir pa iz Švice, ko so avstrijske dežele same izredno sposobne producirati kar se potrebuje. Ni se bati, da bi kmalu bilo preveč mleka in sira na trgu, ljudje imajo le premalo denarja, da bi si kupili kar potrebujejo.

Na leto potrebuje družina	v Avstriji	Nemčiji	Švici	Angleški
mleka	665	504	1075	298
masla	10	35	15,5	47
sira	5,5	18	11,5	18

Dežela	ljudi tisoč	krav tisoč	mleka milij. 1
Nižja Avstr. . .	3346	361	750
Zgornja Avstr. .	876	256	510
Solnograška . .	223	64	130
Štajerska . . .	978	183	368
Koroška	370	78	160
Tirolska	314	91	182
Predarelska . .	139	30	78
Gradišćanska . .	285	68	140

Vkup 1,074.000 2.318.000.0001

čitku a miru ni našla. Temne naklepe je kovala v svojem srcu.

Manica pa je vsa vesela in deloma otrujena od dolge poti kmalu zaspala in sanjala o bodoči sreči tako živo in lepo — saj bilo je zadnjikrat.

IV.

Midva se ljubiva tako zvesto
Jaz tvoj sem in tvoje srce je moje,
pa vendar ne bova skupaj nikdar —
saj vidiš, da trgajo naju na dvoje.
Levstik.

V gradu Reberca je bilo nekega jutra začetkom julija 1452. živahno življenje. Hlapci so letali sem in tja ter opremljali tri konje, ki so stali na dvorišču. Dekle so gledale radovedno iz kuhinje.

„No, kaj se pa danes pripravlja,“ praša Špela radovedno kuharico Mojca.

„Ej prismođa, ali ne veš, da se ženijo naš mladi gospod,“ zareži Mojca.

„Pa res, zato so danes tako lepo oblečeni,“ modrije Špela.

„Čenča neumna,“ zarohni nad njo Mojca, „idi rajši dol h kravam, pa jih pomolzi, da bo mo imeli mleka.“

(Dalje sledi.)

Dežela	sir. masla met	sira met	mlekarni
Nižja Avstr. . .	7000	2000	548
Zgornja Avstr. .	5000	200	76
Solnograška . .	1800	10.000	158
Štajerska . . .	500	300	11
Koroška	150	150	10
Tirolska	6000	15.000	260
Predarelska . .	7750	22.500	451
Gradišćanska . .	200	50	—
Vkup	2,840.000 kg	5,020.000 kg	

POLITIČNI PREGLED

Potovanje dr. Rameka. Dr. Ramek je zopet na Dunaju. V Berlinu je predal Hindenburgu veliko zvezdo častnega znaka avstrijske republike in razpravljal z raznimi osebnostmi o zvezah s posameznimi državami, političnih in gospodarskih vprašanjih, dodatni trgovski pogodbi, izmenjavi znanstvenih del in o izmenjavi strokovnih učiteljev. O pravem namenu potovanja se doznava šele sedaj. Skleniti se imajo z Nemčijo razne pogodbe gospodarsko-političnega in kulturnega značaja. Dosežen je med obema državama sporazum glede zaposlenosti nemških, odnosno avstrijskih delavcev v eni ali drugi državi. V tem oziru dovoljujeta obe državi popolno svobodo gibanja delavcev. Med obema državama se sklene tudi pogodba glede carine in železniških tarifov. V Pragi je izročil dr. Ramek Mašaryku avstrijski častni znak. S posetom je hotel dokumentirati prijateljske zveze med obema državama. — Angleška javnost se vedno bolj zanima za avstr. vprašanje. Splošno se najbolj sprejema načrt Češkoslovaške, da naj se Avstrijo podpira z ugodnimi trgovskimi pogodbami s sosednimi državami.

Avstrijska kolonija v Rusiji. Po poročilih iz Moskve je prispela v Rusijo prva avstrijska kolonija, broječa 200 odraslih in 17 otrok. Ta kolonija je najela v Semirečensku ogromen kompleks zemlje. Tu namerava kolonija organizirati predvsem praktično mlekarstvo, sadjarstvo in zelenjarstvo. Avstrijska vlada je dala tej koloniji na razpolago 40.000 rubljev. Kolonija je pripeljala s seboj tudi razne poljedelske stroje v vrednosti okrog 2000 Š.

Dr. Dinghofer o razmerju med Jugoslavijo in Avstrijo. O priliki razprave v parlamentu o razsodiščni pogodbi med Avstrijo in Češkoslovaško se je dotaknil dr. Dinghofer tudi razmerja Avstrije do Jugoslavije. Zagovarjal je mnenje, da niso bili pri pogajanjih Ninčiča in Mussolinija v Rimu storjeni nikaki sklepi, ki bi bili Avstriji odnosno Nemčiji sovražni. Oficijelna Srbija ni Nemčiji sovražna. Med politiko, ki jo vodi Ljubljana in politiko Beograda obstoja bistvena razlika. Posest jugoslovanskega zunanega ministra dr. Ninčiča v Rimu je sicer res vzbudil v najširših krogih avstrijskega prebivalstva veliko vznemirjenje in to ne brez vzroka radi močno odločnega nastopanja Italije rproti Nemčiji v zadnjem času.

Razno. Beograjska skupščina je proračun sprejela in bila nato odgodena do 5. maja. Radičevci pa s tem niso zadovoljni in zahtevajo, da se skupščina skliče zopet 8. aprila, ker ima še dosti dela. Ako se zahtevi ne ugoti, bodo vsi radičevski ministri odstopili in se tem izzvali vladno krizo. Če radičevci od svoje zahteve ne odstopijo in če se radikalna stranka izreče proti zahtevi, izgubi vlada večino in bo morala podati ostavko. Razširjajo se že razne kombinacije o novi vladi. — V Italiji imajo tudi ženske volilno pravico. Na Tirolskem jo pa dobe le one ženske, ki položijo izpit iz italijanske. V Bocnu se jih je k izpitu veliko prijavilo, i malokatera je napravila izpit, da so izgubile skoro vse volilno pravico. Tako postopanje kaže, da so pripadniki manjšine v Italiji državljani druge vrste.

Mussolinijeva evropska politika je danes usmerjena na to, da Italija zavzame v južni in če mogoče še v srednji Evropi odločilno vlogo protektorstva nad manjšimi državami. Da bo Mussolini čim bolj varen in siguran na jugu, je sklenil zdaj tesnejše zveze tudi s Turki. Z njim se je dogovoril v stvareh, ki so na veliko škodo Angliji in zato je Angleška zelo vzne-

mirjena vsled tega italijanskega početja. Mussolini je v smislu svojega načrta seveda zelo zoper združitev Avstrije z Nemčijo. Kajti on hoče veljati ne le za političnega, pač pa tudi za katoliškega protektorja, da bi še vero izrabil za svoje imperialistične cilje. Če pa se Avstrija z Nemčijo združi, bo Nemčija prevzela politično zaščito katoličanstva, ker bo centrum — najmočnejša stranka. Toda, morda se zgodi, da se prečrtajo njegovi načrti, kajti že v njegovi lastni stranki poka. Osrednji tajnik je odstopil. Takoj za njim največji zaupnik Mussolinijev, senator Contarini. Lok je torej že zelo napet in bo enkrat gotovo počil.

Na Romunskem se je izvršila izprememba. Bratianu je odstopil. Razvoj nasilja je, da se enkrat, prej ali slej zlomi. Da se še čisto ni zlomil, je pokazala sestava nove vlade. Sestavljen jo je general Avarescu, načelnik najslabše stranke v parlamentu. Novo vlado lahko imenujemo generalsko. V maju se vršijo že nove volitve in se pričakuje, da bo Avarescu zmagal, kar bi v kaki drugi državi ne bilo mogoče.

Pred novo ofenzivo Abd el Krima. „Journal“ poroča iz Rabata: Abd el Krim je presegel doval vojnemu svetu, na katerem se je sklenilo obnoviti sovražnosti proti Francozom in Špancem. Del rifanske vojske je že začel prodirati proti Geblu Radisu in proti fronti gore Piousa. Potrjuje se, da je dospelo več aeroplanov na rifansko bojišče. Francoski aviatiki so dobili nalog, da naj bodo pripravljeni za vsak slučaj. Zanimivo je, da se je Abd el Krim oženil z Raisulijevo hčerko, radi česar je pričakovati, da se mu pridružijo tudi te čete.

DOMAČE NOVICE

Berlin za Koroško. 20. marca so zborovali v Berlinu voditelji nacionalnih organizacij. Poročal je poslovodja Heimatschutza Barnert o položaju Koroške. Slikal je lepoto Koroške, nje prebivalce, obrambne boje in plebiscit, neprestano jugoslovansko propagando proti enoti Koroške in važnost južnega branika za celotno nemštvo. Njegov govor je bil deležen simpatičnega odziva in zanimive razprave. Vsi navzoči so obljubili, da bodo agitirali za poset Koroške. Posneto po celovških listih.

Se vrača. „Amerikanski Slovenec“ piše pod tem naslovom: Mussolini hudo stiska Tirolce. Ko smo se Korošci borili za svobodo, so tudi Tirolci prišli pomagat nas tlačiti. Nekaj je bilo poštenjakov med njimi in so odšli, ko so videli, da ne gre za Nemce. Nek tirolski kapucin je bil nastaljen v moji (Trunkovi) rojstni župniji. Mož je bil skrajno nestrpen in je prepovedal meni, domačinu, maševati. Zdaj lahko premišljujemo, kako je pod tujčvo peto. S katero mero boste merili, s to se vam odmerjalo, to se je Tirolcem hitro izpolnilo.

Borovlje. (Občinska seja dne 26. III. 1926.) Sklene se, da se napravijo v Borovljah štiri nove lektrične luči, in sicer na trgu, kolodvoru, pri zadrugi in blizu Jekličeve hiše. — V Grundverkehrscommission se izvolita gospoda K. Štummer in Val. Kometter. — Soglasno se odobri proračun za leto 1926. Isti znaša 83.835 šilingov izdatkov, h kateri svoti pride še 16.374 šilingov, kateri prispevek je dežela občini odtegnila, tako da znašajo izdatki v resnici 100.209 šilingov. Dohodkov se predvideva le 72.000 Š. Občinske doklade znašajo kot lansko leto 200%. Tudi na pse se ni pozabilo in znaša davek za prvega psa 6 Š na leto, za drugega psa 12 Š. Občina šteje 3027 prebivalcev ter bi bilo plačati od osebe 2 Š letno Kopfsteuer. Te stroške je namreč dežela naložila občinam. Ker pa ne gre, da bi se plačevalo tudi že za vsakega pol leta starega otroka po 2 šilinga na leto, se sklene, da se vpelje davek na električno luč in sicer 30%. Poleg električne sile bo treba tedaj plačati še 30% davka. Ta davek mora plačati tudi tisti, ki elektr. moč sam proizvaja, toraj tudi tovarna „Werkschaft“. Kdor smodi petrolej, ne plača nič. Le težko se je odločila občina za ta davek, toda drugega izhoda ni. Občinam se nalagajo vedno večja bremena, a dežela prispevke odteguje. — Za nabavo nove brizgalnice na paro se dovoli požarni brambji 2000 Š. Prošnja Marije Suklič, gostilničarke, za točenje žganja se odbije.

Glinje. Tudi Glinčani se moramo enkrat oglasiti. Prav dobro se imamo in tudi napredujemo. Dobili smo prav lepe zvonove, ki nam pojo v veselje in žalost. Tudi imajo najlepše glasove v celi Rožni dolini, čeprav so nam obetali lesene ali pa spletene iz šib. Takih pa mislim, da bi mi Glinčani ne zaslužili. Dobili smo tudi novega župnika čast. gosp. Wornika, ki ga je že glinjska fara zelo potrebovala. Prav zadovoljni smo z njim.

Obirsko. Svinčena družba „Union“ se vedno bolj pripravlja poiskati svinčeno kravo v Obirju. Ljudska govorica vé namreč povedati, da je v Obirju svinčena krava s teletom. Tele so že našli pred več leti, a krave ne morejo najti, ki je baje velika in tolsta. „Union“ se sedaj skrbno pripravlja z vsemi tehničnimi sredstvi prevrtati Obir na vse strani in poiskati bogato kravo. V ta namen je postavila močno električno centralo, si nabavila moderne stroje in druge priprave. Pred par tedni so po težkem trudu privlekli lokomotivo, ki bo vlačila iz rova natsreljeno skalovje in prst. Ako „Union“ svinčeno rudo najde, iskati jo misli nekaj let, čaka našo oklico še zanimiva bodočnost.

Korte. Zlatega gamsa ni mogoče najti. V davnem času je šel lovec nad gamsa v naše peči in ga ustrelil. Gams je padel v graben Potoka. Po dolgem iskanju ga je lovec našel, a silno je bilo njeovo veselje in začudenje, ko je videl, da je gams zlat. Gams je namreč padel med zlato rudo, ki ga je pozlatila. Se je iskal enkrat zlato rudo, a ni je več našel. Iskali so jo drugi, a ni je bilo. V tretje sta poskusila svojo srečo Kapeličan v družbi Obirčana in baje se jima bo le posrečilo nekaj najti. Svetilo se je, a ni bilo zlato, ne srebro, ne živo srebro itd., ampak bilo je podobno svinčeni rudi. Seveda je tudi to nekaj vredna, če je le kaj prida je.

Muškava pri Bilčovsu. Tukajšnjemu posestniku pd. Muškovniku se je ponesrečil sin pri sekanju drv. Padlo mu je drevo na nogo ter mu jo zlomilo. Poklican je bil k njemu zdravnik iz Bistrice v Rožu, g. dr. Klimbacher, ki mu je nogo uravnal in mu jo dejal v ovoj z gipsa. Čez štiri tedne je prišel zopet zdravnik, odvezel gipsni ovoj in fant hodi kakor bi se mu ničesar ni pripetilo. Imenovani zdravnik je že v več slučajih pri nas uravnal zlomljene noge ali roke in zmiraj je bil uspeh njegovega zdravljenja zadovoljiv.

Obirsko. (Bela žena.) Smrt ne miruje, redno vihti svojo ledeno, mrzlo koso in pobira po naši župniji matere. Za kurnikovo materjo so zaspali v Gospodu pd. Varhova mati. Pred šestimi meseci je umrl njih mož. Oba sta bila cerkvena pevca, posebno mati, ki je pela 25 let. Sočutje sta imela do revežev, katere sta rada sprejela pod svojo streho in nobeden ni odšel praznih rok. Globoka žalost je tedaj zadela njih sinova in hčeri, ki so v tako kratkem času izgubili svoje dobre stariše. Bog daj vsem trem uživati večno radost in veselje! Kurnikovi in Varhovi družini pa naše iskreno sožalje!

DRUŠTVENI VESTNIK

Podlublje. Prvo nedeljo po Veliki noči se vrši v Delavskem domu večji društveni sestanek. Začetek ob 3. uri popoldne. Govorila bo sta čg. župnik Vauti in g. Janko Ogris iz Sel. Vsi člani in izobražbe željni prijatelji društvo prav lepo vabljeno.

Bilčovs. (Glasovi o občnem zboru tuk. izobr. društva.) Kot smo poročali že v našem listu, se je vršil 28. II. t. l. občni zbor našega izobr. društva. Kot govornik je nastopil čg. župnik Starc. Govoril nam je o raznih, za mladino tako potrebnih rečeh, da je vsak, ki je govor slišal, moral priznati, kako je to potrebno in prav, če bi se mladina takih naukov držala. Kako lahko bi kmet gospodaril, ker bi imel ljudi, ki imajo veselje do dela. Kdo bi si mislil, da bi proti takemu vzpodbudnemu govoru kdo mogel nasprotovati? Toda glej, še se znajdejo ljudje, ni jih sicer veliko, ki pravijo, da se ljudje po takih govorih poslabšajo. No pa saj take ljudi poznamo, če se mladina valja v blatu ne-

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

sramnosti, to takim ljudem mogoče celo ugaja, če jih pa kdo spodbuja, naj bodo poštene, to seveda je pa pri takih ljudeh pohujševanje. Upajmo, da bo mogoče vendar tudi tiste ljudi srečala pamet.

ŽENSKI VESTNIK

Katoliške žene v javnem življenju.

V Rimu je zborovala mednarodna Zveza katoliških žen. Te žene so sestavile pri ti priložnosti delovni načrt za katoliške žene vsega sveta:

1. Kako je treba braniti vero?

Katoliške žene naj zbirajo otroke in ljudi, ki so verski zanemarjeni, ter jih naj pripeljejo v katoliška društva, da dobe tam potrebnega pouka.

V družini in društvi naj se trudijo vzbuditi versko življenje in naj vzgajajo ljudi, ki bodo znali braniti svojo vero.

Ženske zveze naj skrbno opazujejo nasprotnike, ki hočejo ljudstvu vzeti vero in je moralno pokvariti ter naj to delovanje zabranijo. V npravnostnih vprašanjih so žene odločno zayzele stališče, ki ga določuje katoličanu vest. Zlasti žene odklanjajo vsaki spolni pouk v šoli.

2. Gledišče in kino.

V vsaki deželi naj bo društvo, ki nadzoruje kino predstave, gledišče, knjige, radio iz verskega in npravnostnega stališča.

Nobena katoliška žena naj ne gre v teater, kedar se tam igra kaj nespodobnega in naj ne pusti tja svojih otrok.

Katoliške žene naj podpirajo kinopodjetja, ki se zavežejo, uprizorjati samo spodobne stvari.

3. Noša.

Katoliške žene naj imajo kaj poguma, da se ne bodo uklanjale modi. Gospoda naj daje lep izgled.

Stariši naj se zavedajo svoje dolžnosti, pri otrokih varovati od mladosti naprej sramožljivost.

4. Ženske službe.

V vseh deželah naj se razmotriva vprašanje, kako se more ženski poskrbeti zaslužka. V službeni pogodbi naj se ozira na načela krščanske pravice.

Ženska zveza naj pospešuje pristop k strokovnim zvezam, v prvi vrsti katoliškim, kjer teh ni, k tistim, ki niso pod uplivom kake politične stranke.

Ženska zveza naj vse svoje noči porabi v to, da članice spoznajo socialna vprašanja in podpirajo vse naprave, ki imajo namen sodelovati k rešitvi teh vprašanj.

Ženska zveza naj skrbi tudi za ženske, ki izven poklica sprejemajo delo, da se pomnožijo družinski dohodki. Naj se skrbi za delavke, ki delajo doma za mojstre ali tovarno (Heimarbeiterinnen).

V dobi, ko je vse nevarno in pod oblastjo prostožidarjev, se silno potrebuje katoliške inteligence, razumništva. Zato naj ženske zveze podpirajo dijake, naj pomagajo, da bodo mogle študirati nadarjene deklice tudi na vseučilišču.

5. Državlanske pravice.

Žene so morajo zavedati svoje odgovornosti nasproti državi. Ženske družbe se naj med seboj podpirajo, kjer se njihove članice pripravljajo za javno življenje. Naj se ustanovijo komisije, ki proučujejo vprašanja, o katerih je treba poučiti poslance.

V vodstvu te svetovne ženske zveze so najodličnejše gospe vsega sveta. Predsednico je dala Holandska, Avstrijo zastopa kneginja Starhemberg, Jugoslovanke ni vmes. Delo se bo razdelilo med petero komisij:

1. Komisija za obrambo in razširjanje vere.
2. Za npravnstveno varstvo in dviganje žene.
3. Za oskrbo in varstvo mladine in otrok.
4. Za vprašanje, kako poskrbeti ljudem zaslužka.
5. Za državljansko vzgajanje ženske.

Delovno polje je silno veliko, delavk vse premalo, ker se večina žensk še nikakor ne zaveda, kako je treba, da tudi ženska nastopa v javnosti in brani blagor ženske in dekleta.

In koroške Slovenke? Kje je naša ženska zveza? Ali pri nas ni treba, braniti vero in devišstvo naših deklet? Ali ni treba varovati ženo s tem, da skrbimo za posle, da se borimo proti divjim zakonom in pomagamo revam, nezakonskim materam? Ali ne čujemo tožiti, da mladina staršev ne mara več v bogati? In naše državljanske pravice? Slovenke, zavedajte se jih, pomagajte, da Slovenec na Koroškem pride do veljave, ki mu gre po njegovem številu.

Bilčovs. (Ženski odsek.) Dne 22. III. t. l. je imel ženski odsek tuk. izobr. društva svoj občni zbor, na katerem je podalo vodstvo svoje letno poročilo o delovanju. Iz poročila je bilo razvidno, da je odsek kljub nasprotstev in zaprek od raznih strani vendar le deloval. Vršilo se je več sestankov, posvetovanj in sej, skrbelo se je tudi za reveže (dobrodelnost). Po končanem poročilu se je vršila volitev vodstva. Izvoljene so bile Katri Ogris, voditeljica, Micka Safran, namestnica, Marija Einspiller, tajnica, Katri Mihor, blagajnica ter še štiri odbornice. Želeti bi bilo, da bi odsek tudi nadalje živahno deloval ter dramil naše ženstvo k verski in narodni zavednosti. Skrbel pa tudi za to, da stopijo ravno iz vrst ženskega odseka skrbne, marljive, pobožne in junaške gospodinje, žene in matere v svet.

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta dne 22. januarja 1926.

(Konec.)

Živalske bolezni.

Striessnig: Če hočemo dvigniti živino-rejo, treba da zatiramo živalske bolezni. Zadruga živinozdravnikov je hotela v Celovcu otvoriti pisarno, prosili smo vlado, naj nam da v ta namen dva prostora, a nismo jih mogli dobiti. Zdaj nas pa vlada pozivlja, naj izjavimo, kabo bi se mogla zatirati živinska jetika? Reklo se je nam, da bi se mogla dati v bolnišnici dva prostora za pisarno, kjer bi se kemično preiskovala zemlja-poljska prst. Živalske bolezni se prezirajo. Živalska jetika je zelo razširjena in česta mora se žival, ki se je zaklala, zakopati, tako da se ničesar izven kože ne more spraviti v denar.

Kernmayr: Prostori bi se bili dobili, a reklo se je, da morajo biti v sredini mesta.

Glantschnig: Živinozdravniki se pritožujejo, da se cepivo — snov za vbrizgavanje zoper svinjsko kugo — težko dobi.

Scheuchner: Zadnuga živinozdravnikov v Celovcu ni mogla odpreti pisarne, ker se za uradnika ni dobilo stanovanja. Zatiranje jetike je naletelo na težave: predpisano je, naj se žival uniči in lastnik odškoduje. Nekaj časa se je tako delalo, potem pa ni bilo več denarja za odškodnino in se je vse pustilo. Sicer sta pa država in dežela l. 1921. dovolili znesek, ki se uporablja za cepljenje (impfianje). Bela naša živina ima proti jetiki veliko odporno silo. V hlevih, kjer stoji obojna živina, se je pokazalo, da melanska pasma zapade jetiki, bela ne. Cepivo zoper kronične živinske bolezni se v Avstriji že dobi, in sicer v Gradcu in Mödlingu. Cepivo zoper „virus“-kugo pa se proizvaja samo na Ogrskem in v Jugoslaviji. Zadruga živinozdravnikov pa ga ima v zalogi in ga prodaja, a ta snov je zelo draga, liter stane dva milijona. Le malokateri posestnik se more odločiti za vbrizgavanje tako drage snovi. Zoper navadno kugo pri svinjah je navadno cepivo, ki ga ima graška prodajalna, in se obnese v 60% slučajih.

Hernler: Posebno bo treba paziti, da dobri junci ne pojdejo vsi v inozemstvo. Za nakup plemenskih juncev bi se morale dajati podpore do 50% vrednosti. Med kužnimi boleznimi je na zgornjem Koroškem posebno hudo izmetavanje telet. Krave zametavajo kratkomalo vse in malega posestnika to tira v pogubo.

Davki.

Dr. Stotter: Izkušnje, ki smo jih delali do zdaj z odmerjevanjem dohodniškega davka, niso bile ugodne. Treba bo, da kulturni svet pravočasno nastopa. L. 1923. je finančna direkcija zahtevala od ljudi 100% več, nego smo mi predlagali, lani se je delalo enako in letos nič drugega ni pričakovati. Finančno ministrstvo skliče vsako leto februarja — marca mesca zastopnike finančnih direkcij na Dunaj in jim daje tam svoja navodila, kako se naj merijo davki. Zaktevatí moramo, da se pokličejo tudi zastopniki deželnih kulturnih svetov. Finančno ministrstvo se poučuje iz spisov, ki jih objavljajo „učenjaki“, ali se od drugod da poučevati. Deželni kulturni svet mora proti temu odločno nastopiti. Lani se je zvišal davek za 30%, četudi so padale cene (in smo imeli v deželi slano, ki je vzela ajdo. „Učenjak“, ki je poučeval finančno ministrstvo, se piše Ostermeier: Na „učeni“ ljudje, ki pa pšenice od rži ne ločijo, že gredo kaj pametnejšega pisat, kjer se ljudem ne bo delalo toliko krivice kakor z nesmiselnim davkom. Op. ur.) Uradniki mislijo, da se more kmetijstvu brez pomisleka nakladati vsaki davek.

Sattlegger: Finančna oblast se hvali, da je volje znižati davek kmetom v planinah, da pa hoče držati svojo mero pri kmetih v polju. To stališče imam za sleparijo. Planinski kmet bi se ne potlačil, če bi plačal malenkost 50—100.000 kron. Večje posestnike v polju pa zadene progresivni davek, nalaga se jim 20—40 milijonov dohodniškega davka. Leti ljudje delajo, kot da hočejo varovati malega, pa bodo zadavali večje posestnike.

Striessnig: Res je, da finančna oblast nikakor ni poslušala kulturnega sveta. Gospoda dela, kar se ji poljubi, zakaj naj potem kulturni svet še daje kake nasvete? Nismo volje, dalje pustiti, da se z nami tako postopa. Zgodilo se je, da so se ljudje 1924 vkljub toči za 100% višje obdačili, kakor leto prej. Opozoril bi še posebej na naše planinske kmete. Pri teh davčna oblast računa 40.000 kratni, čisti donesek v najvišjih legah! To je obdačevanje, proti kateremu se moramo braniti. Tu je treba načelno določiti, kaj se sme zahtevati in koliko so ljudje dolžni plačevati? Do-hodniški davek je pravičen, ali vzeti se sme le tam, kjer je kaj dohodkov.

Moser: Večje posestnike v gorah se je ravno tako obdačilo kakor tiste v polju, četudi so se njihove razmere zelo poslabšale.

Kernmayr: Vprašanje je postalo pereče: teh davkov ne moremo več nositi. Razmere so naprej slabše, kmet ima naprej manj denarja. Jaz stojim na skrajnem stališču, da je dohodniški davek pri kmetih sploh krivičen. Kmetijstvo je danes pasivno. Ako ima kedo samo kmetijo in nobenih prostorskih dohodkov, sploh nima dohodkov. Ako ima država potem še poguma, nalagati mu davkov, naj jasno pove, da je to davek na premoženje. Ljudje pravijo: ko bi le vedeli, kako se nam izra-

čunavajo naši bajni dohodki? Posebno je treba zahtevati, da se mora davkarja na izpovedi, ki so se napravile, ozirati. Davčna oblast se mora pri kmetu zadovoljiti s priprostim knjigovodstvom. Pravilno tudi ni, da se davčna oblast sklicuje na pomnoženje premoženja; kar se je namnožilo, pride čez leto pri prodaji na dan. Ko se je vršil tečaj za knjigovodstvo, se ga je udeležilo izredno število kmetov. Razmere se bodo zboljšale. Deloma se kmetje le sami tudi krivi, ker nič ne berejo. Ako se oblast ne poda na postavno pot, pojdejo ljudi na nepostavno.

Dr. Stotter: Ako se kmetje združijo kakor svoj čas v Ziljski dolini, se bo vse takoj uredilo. Kmetje vedo, da se pri drugi strani meče denar pri oknu ven.

Hernler opozarja na prevelike občinske doklade. Kmet teh davkov ne more nositi, ker se ga je na drugi strani prebudo obremenilo.

Supersberg: Deželni kulturni svet bo to vprašanje zasledoval z vso odločnostjo. Ako davčna oblast nič ne odneha, se ne moremo pogajati.

Slučajnosti.

Okraja Kotiče in Šmohor vpošiljala ugovor proti zemljiškemu davku, ki se jim je odmeril.

Davčna oblast poroča kulturnemu svetu, da posestniki v Malti, Gmündu itd. nočejo vkljub vsemu opominjanju plačevati davka na blagovni promet za leto 1924. Davčna oblast bo davek tri do petkrat zvišala, ako izlepa ne plačajo.

Msgr. Podgorc opozarja, da je nevolja med ljudmi priklopela do skrajnega. Ljudje se ne pustijo tako obdačevati. V tem slučaju se naj kulturni svet obrne na župnike in župane, naj pomirijo ljudi še tokrat, ko se ne gre za velike svote.

Najemniškega davka so domači mlinci in domače žage proste. Slučajno je pri nekem minu več lastnikov in raditega hoče davkarja jim davek naizbiti. Kulturni svet zahteva, da se mlini pustijo tudi v tem slučaju dohodniškega davka prost.

Od kmetov v Galiciji, ki vozijo plohe, zahteva oblast, da priglase obrt. Kulturni svet je dognal, da je taka vožnja obrtnega davka porsta. To ni nobena obrt, marveč prostranski zaslužek.

Sattlegger: Treba bo enkrat resno govoriti o živinski kupčiji, ker kmetje svoje živine tudi za cen denar ne morejo prodati. Ali bi ne bilo mogoče, mejo za nekaj časa zapreti?

Kernmayr: Prošnje za uvoz živine iz Jugoslavije je deželna vlada dosledno odklanjala, in ministrstvo je pritrdjevalo. Nobeno govedo ne pride čez mejo na Koroško. A koroška vlada ne more zabraniti, da živina pride na Dunaj in da se od tam pošilja sem. Temu so krive trgovinske pogodbe.

Dvinimo kmečko gospodarstvo! Mala Avstrija na svetovnem trgu vse preveč kupuje. In sicer tudi blaga, ki bi ga morala in mogla sama producirati. O tem oprašnju je govoril pred mesci državni tajnik Ramek na zborovanju solnograškega Bauernbunda. Za 448 milijard uvažamo sira, mleka ter surovega masla. Če bi sami pridelali le 8% krme več, bi mogli krmiti 56.000 krav več in skoroda ves ta uvoz bi nehal. Nekaj bi se sevé še zmirom kupovalo n. pr. fine vrste sira, a drugo bi se pridelalo doma. Z kruh se kupuje veliko rži iz inozemstva. Ko bi svojo produkcijo dvignili, da bi se pri nas pridelalo toliko, kot se je v Nemčiji leta 1914., to je 17,9 metercentov na hektar, bi se pridelalo en milijon metercentov rži več nego je potrebujemo — za kruh seve — in bi se višji pridelek lahko porabil za živino ali pa bi se lahko sejalo kaj drugega, recimo, da bi se polje rabilo za krompir. Danes pa plačujemo inozemstvu za rž 473 milijard! Največ se uvažajo pšenice in pšenične moke: za to dajemo tujcem 2 milijona in še nekaj več, to je 2000 milijard. Pšenice sami tudi ne bomo pridelali nikoli dosti, ali znižati se mora in more tudi ta uvoz, in če je že tuja moka lepša kakor domača, naj se ljudje, ki so tako izbirčni, obdačijo z davkom na luxus. Krompirja smo le malo kupili: 4500 vagonov, kar v primeri z veliko produkcijo ni veliko. Producira se ga namreč

v Avstriji 16 milijonov metercentov. Državnemu zboru se je predložila postava za pospeševanje poljedelstva, ki daje kmetom pomoči, kolikor je država zamore. A postava ne pomaga nič, če ljudstvo ne dela dosti pridno in če se mladina ne vrne zopet k stari skromnosti in varčnosti. Mladina naj se spravi iz gostilne ven in v cerkev noter, mladina naj se v šoli vzgaja za domače delo in naj se ne zavaža z raznimi vesellicami.

Borza. Dunaj, 6. IV. 1926. Marka 168,40, dolar 708,10, češka krona 20,97, lira 28,65, dinar 12,44 šilingov.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Dunajska radio-postaja je sprejela brezžičnim putem iz Pariza sliko v šesti minutah. — Na Dunaju je 40.000 beračev. — Generalni komisar dr. Zimmermann si je poiskal na Dunaju novo tsnovanje. — V Mariboru sta bila pretekle dni obešena morilca Zlahtič in Čič. — V prvi polovici marca je padlo število brezposelnih za 12.000 oseb. — Nek univerzitetni profesor v Ameriki bo poslal raketo na luno. 70 oseb je se priglasilo, ki bi radi v raketi potovali na mesec. — Podpiranih brezposelnih je bilo na Koroškem 20. marca 5623. Število je v teku enega tedna padlo za 383 oseb. — V Rusiji so začeli uvajati latinico. Doslej so dobile tozadevne vladne odredbe manjše republike, zlasti v Kavkazu, kjer že uvajajo v šolah latinico. Tudi časopisi so že pričeli polagoma s pisavo v latinici. — V Jugoslaviji je 270.000 aktivnih uradnikov in 40.000 upokojencev. — V Rusijo odpotuje 150 avstrijskih inženjerjev. — Zaprt je bil v Gradcu študent, ker je poneveril 800 Š Schulvereina Südmark. — V glavnem mestu Japonske je pogorelo vsled eksplozije smodnika 800 hiš. — Na Tirolskem so uvedli nov davek na vse ženske nad 12 let, ki nosijo ostrizene lase (Bubikopf). — Zmagovalec na šahovskem turnirju na Semmeringu je bil Dunajčan Spielman. Slovenec dr. Widmar je dobil tretjo nagrado v znesku 2000 Š. — Narodna banka je znižala obrestno mero na 7½ odstotka. — Naša trgovinska bilanca je bila v januarju za 116 milijonov Š pasivna. — Število podpiranih brezposelnih na Koroškem je do 27. marca padlo za 645 na 4978. — Špatla vžigalic stane zana-prej 5 grošev. — „Arbiterwille“ naknadno v dopolnilo poroča, da je bilo pri puškarju Kaiserju zaplenjenih 1000 pušk, 5 strojnic in ogromna množina municije.

Strašna eksplozija sredi Prage. Pretekle dni je nastala v Mizarski ulici v Pragi v sredini mesta strašna eksplozija. Z nekega voza, na katerem je bilo naloženih nekaj zabojev ročnih granat, je padel med vožnjo baje en zaboj na tla, zaradi česar se je vnela vsa municija. Učinek eksplozije je bil strašen. V ulici kakor tudi po okoliških cestah so razbite vse šipe. Vse trgovine v ulici so razdejane, strehe posameznih hiš odnešene. Nekatero hišo so bile do tretjega nadstropja oškropljene s krvjo. Kakor se je dognalo, sta bili dve osebi mrtvi, 69 ranjenih, od tega 63 lahko, ki so bili oddani v domačo oskrbo, in šest težje, ki so bili prepeljeni v bolnico.

Pet otrok tekom enega leta. Gospa Leslir Hobba izkrajja Chandlerville, država Illinois, je tekom enega leta porodila pet otrok. Dne 30. januarja 1925 je porodila trojčke, dne 28. januarja 1926 pa dvojčke. Srečna mati je stara komaj 30 let in ima dosedaj že 9 otrok. To bo skrbi...

Učenec za trgovino mešanega blaga

se takoj sprejme. Dobra šolska izobrazba, prednost meščanska šola. Lastnoročno pisane ponudbe naslovitena

JOSIPA RENKO, FERLACH (BOROVLE).